HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אין צריך להעלות לו שכר. ועוד אמר אבא מרי דהשוכר בית מראובן כו׳ ונמצאת בית של שמעון והוא שכרה מראובן מעלה שכר לשמעון: **פרט.** בתמיה. כלומר תרתי מילי קאמר דסתרן אהדדי דהאי דשכר בית שמעון מראובן הוה ליה דר בחצר שמעון שלא מדעת שמעון וקאמר צריך להעלות לו שכר וישא קאמר אין צריך: **הא דקיימא לאגרא.** מעלה שכר לשמעון דהוה ליה זה נהנה וזה חסר: **הדר בחצר חבירו.** דלא קיימא לאגרא שלא מדעת אין צריך להעלות שכר: **שנאמר ושאיה יוכת שער.** שד ששמו שאיה מכתת שער בית שאין בני אדם דרין בו והלכך זה שעמד בו ההנהו. ליטנא אחריבא בית שהוא שאוי ויחיד מאין אדם יוכת שער מזיקין מכתתין אותו: **ביתא מיתבא יתיב.** בית שהוא מיושב בדירת בני אדם יתיב ישובו קיים לפי שהדרין בתוכו רואין מה שהוא צריך ומתקנין אותו: **דקמשתמש בו.** בעל הבית בלידי ותיבנא שהיו עליו ותבנו בתוכו וזה הלך ודר בו משום שאיה ליכא הואיל ומשתמשין בו משום ביתא מיתבא איכא דאין זה ישוב וזה שדר בו יפה עשה וההנהו: **אקילקלתא.** (א) אשפה דמתרגמינן אקילקלתא מאשפות ירים אציון (תהלים קיג): **קרמנאי.** שם אומה. ל״א קדמונאי קדמונים היו יושבין בו ומעלים שכר ליתומים והוה ליה קיימא לאגרא: **אמר רב ובמחזרת.** ראשה מרחבה לילדה של רחבה ואכלה פירות קתני מתניתין דמשלמת מה שהזיקה אע״ג דכולה קיימא ברחבה: **פטורה.** הואיל וגוף הבהמה קאי ברחבה דאורחה הוא להחזיר ראשה ושן ברה״ר היא: **וקמה בלידי רחבה.** שאין דרך שוורים ללכת שם הלכך לאו כר״ה דמי: **נאפי נפשה.** לאו אמתניתין: **מחזרת.** שהחזירה ראשה ואכלה בלידי רחבה: **פשיטא במחזרת.** דסתם פתח חנות בתוך הרחבה ליכא ולא משכחת לה אלא במחזרת וקתני מה שנהנית כו׳: **דקיימא.** חנות בקרן זוית כגון מבוי קטן הכלה במבוי גדול וקיימא חנות בראש מבוי קטן ומשוך קצת כלפי פנים וכשנכנסה בהמה ממבוי גדול לקטן פגעה בפירות מיד דרך הלוכה דלאו מחזרת

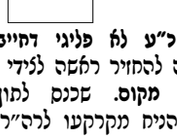

היא: **כ״ע לא פליגי דחייב.** דלא היה לה להחזיר ראשה לילדי רחבה: **במקום מקוס.** שכנס לתוך שלו ובנה והניח מקרקעו לרה״ר ושטח שם פירות ונכנסה שם בהמה דרך הלוכה ואכלתן: **נימא.** רב ושמואל בחופר בור ברשותו והפקיר רשותו ולא הפקיר בורו קמפלגי ובפלוגתא דרבי ישמעאל וי״ע דפליגי בה לקמן בפרק שור שנגח את הפרה (דף מט:) דרב סבר חייב ומשום הכי פטורה הן בהמה דזה ששטח שם פירותיו הוה ליה כמו בור שאם הוחלקה בהן בהמה חייב שהרי הפקיר רשותו הלכך לא היה לו לעשות כן וקי״ל בהמניח את הכד (לקמן דף נ.) כל המקלקלין ברשות הרבים שהזיקו חייבין לשלם וכל המחזיק בהן זכה: **ושמואל סבר פטור.** הלכך בהמה שאכלתן חייבת שהרי ברשות עשה ורשות הרבים נמי לא הוי שאין זה דרך הילוכה: בעלמא

בהדיוט מדעת דמי. פ״ה דדעת שכינה איכא וקשה דשלא מדעתו לאו דוקא אלא אורחיה דמילתא נקט וה״ה מדעתו אלא נראה כהדיוט מדעת דמי כלומר דדעת שכינה איכא שלא יהנה אדם בלא מעילה: **ויהבי** להו ליתמי דבר מועט. ומחמת כן חייב לשלם מה שנהנה אע״פ שלא חיסר כל כך וכן מוכח כולה שמעתין כדאמרינן לעיל משום שאמרוניתא דאשייתא:

ובמחזרת. פי׳ בקונטרס דדוקא במחזרת אבל אכלה בלא חיזור כגון שלידי הרחבה בולטין ואכלה מאותה בליטה משלמת מה שנהנית בפי׳ (ד) אחר של רש״י פירש דמחזרת חייבת משום קרן דמשונה הוא וקשה לפירושו דלעיל אמרינן כיון דאורחיה למיכל ליפתא אורחיה נמי לסרוכי ולמיסק הכא נמי אורחיה לחזור ואפילו לעלות בלידי רחבה ועוד דמשלמת מה שהזיקה משמע נ״ש ועוד דמשמע בסמוך דחיובא דמקלקל מקום לרה״ר כחיוב מחזרת ונראה לר״י לידי רחבה חשידי חלר הניזק שכל אחד יש לו רשות להניח פירותיו כנגד פתח ביתו בלידי רחבה ולרב אפילו במקום שיכול לאכול בחיזור חשיב חלר הניזק וחייבת נזק שלם מטעם שן ושמואל מקום שיכולה לאכול בחזרה חשיב לה כרשות הרבים:

מפתח החנות. הן תריסי החנויות שמניחין לפני החנויות כשפותחין אותן ונותנין שם פירות: **מה** שנהנית. לא רצה להעמיד כגון שפתח החנות בולט לתוך הרחבה ויכולה לאכול בלא חיזור דמודה רב דפטור לפי שאין דרך החנות להיות בולט כל כך:

דקיימא בקרן זוית. כגון מבוי עקום וכשמגעת לעקמומיתה קודם שתפנה לצד אחר אוכלת מפתח החנות כנגדה בלא חיזור ובתוך החנות משלמת מה שהזיקה אע״פ שאוכלתן בלא חיזור דחלר הניזק ממש הוי ובירושלמי משני הך פירכא דמפתח החנות אליבא דרב כגון שהיה חמור טוען גדיים ובשעת עמידתו פשטו לוראיהן ואכלו לפ״ה אתי שפיר דלגבי חמור שאוכל בחיזור חשיב קרן ולגבי גדיים דאכלי כי אורחייהו חשיב שן ולפי׳ ר״י ל״ל דכל מה שהגדיים יכולין להגיע ולאכול חשיב רה״ר אפילו לחמור שאין יכול לאכול בלי חיזור כי זה דומה לומר דגבי חמור חשיב חלר הניזק ולגבי גדיים שעל גביו חשיב רשות הרבים: **כי פליגי במקצה** מקום בו׳. שכנס לתוך שלו והניח מקרקעו לבני רה״ר ולא שהפקיר רשותו דא״כ הוי רה״ר גמור אלא הניח לשטוח שם פירותיו אבל כ״ז שאין פירות שם יש רשות לבני רה״ר להלך שם ומסקינן פלוגתא דרב דאמר דחשיב שן ברה״ר אפילו אין יכולין לאכול בלא חיזור דלא דמי למחזרת בלידי הרחבה דחייב דלידי הרחבה הם גבוהים ורחבים ומובדלים ממנו וחשובים חלר הניזק אבל מקצה מקום שזה הוא לרשות הרבים ושמואל אמר חייבת משום שהפירות מונחין ברשותו והוי חלר הניזק אף על פי שיש רשות לבהמות לדרוס אצלה: **דרב** סבר בור ברשותו חייב. ולכך פטור דחשיב כמו כורה בור שאם הוחלקה בהמה באותם פירות חייב הלכך כל הקודם זכה כדין תקלה ברשות הרבים כדפירש בקונטרס ובהמה שאכלה פטורה ורב לטעמיה דאמר בפרק המניח (לקמן דף נ.) זכה בין בגופן בין בשבחן ואין לתמוה איך מפטר מפירות פיימייס

מסורת הש״ס

(א) לקמן נ״ז. [ע״ש ב״מ סד:], ב) סוטה מח., ג) [לקמן נ.], ד) וכן פרש״י בתמני׳,

תורה אור השלם

1. נִשְׁאַר בָּעִיר שַׁעֲרָה וְשֹׁאֵיָה יֻכַּת שָׁעַר: ישעיהו כד יב

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה אקילקלתא אשפה. נ״ב וכן הוא בתמ׳ ע״ז דף כח ע״א וכהוליות דף יג ע״א:

גליון הש״ס

גמ׳ קסבר בור ברשותו חייב. עי׳ לקמן דף כח ע״ב תוס׳ ד״ה הנ״מ:

מוסף רש״י

כהדיוט מדעת דמי. שהקדש מוחל למעול לכל הנאה ואין מוחה בידו ורחמנא אמר מעל בהמה למעול ורחמנא יתיב (ב״מ צט:). **ושאיה יוכת שער.** לשון בית הסתר מאין יושב ומתוך כך שעירים מרקדים שם ומנגחין וכותתין את שעריו (תוספה מח.) שד הוא ושמו שאיה מכתת שעירים וכותלי בית שאין אדם דר בתוכה (לקמן צז.). **ביתא מיתבא יתיב.** זה הדר בתוכה הנהנו לבית זה שהוא מיושב בדיורין. יתיב, אינו חרב, לפי שהדר בתוכה טוב ומשפיע הדקיה תמיד (שם).

רבינו חננאל

כהדיוט מדעת דמי, וחייב. **ובהדיוט שלא מדעת,** קיימ׳ לן חצר דלא קיימ׳ לאוגרא פטור, שנ׳ ושאיה יוכת שער. **השוכר בית מראובן ונמצא אותו הבית** כי לשמעו׳ הוא, משלם הדר בו שכירות לשמעו׳, וכן השוכר בית מבעלי העיר ונמצאו בעלים משלם השכירות לבעליו. **ההוא גברא דבנא אפדנא אקילקילתא דיתמי ואגבייה רב נחמן לאפדניה** מיניה, להשתלם השכירות ממנו. לימ׳ קסבר הדר בחצר חבירו בלא דעתו צריך להעלות שכר. לא, אלא משום דמעיקרא קרמנאי הוו יתבי בההוא קילקילתא והוו יהבי ליתמי דבר מועט, ואמ׳ ליה ר׳ נחמן זיל פייסינהו ליתמי. לא אשגח ביה, ואגבא לאפדנא מיניה. **מתני׳. מצידי הרחבה משלמת מה שהזיקה.** אמ׳ רב ובמחזרת, כגון שיש חנויות פתוחות בצדדין שלרשות הרבים והיתה מהלכת ומחזרת ראשה וחוטפת בפיה מן הפתחים ואוכלת. ושמואל אמ׳ אפי׳ מחזרת פטורה ומשלמת מה שהזיקה, היכי משכחת לה כגון דשבקה לרחבה ואזלה וקם בצידי רחבה. **ואותיב רב נחמן עליה** דרב ממתני׳ מפתח החנות משלמת מה שנהנת, מאי לאו במחזרת וקתני מה שנהנת אבל מה שהזיקה לא. ופריק, מתני׳ כגון דקיימ׳ זה פתח החנות בקרן זוית, כגון שהיה

עין משפט נר מצוה

מג א מיי׳ פ״ג מהלכות גזילה ואבידה הלכה ט טוש״ע ח״מ סי׳ שסג סעיף ו:

מד ב מיי׳ פ״ג מהלכות גזילה ואבידה הלכה ט סמג עשין עג טור ש״ע ח״מ סי׳ שסג סעיף ט וסעיף י:

מה ג סמג עשין נ:

מו ד ה מיי׳ פ״ג מהל׳ מזקי ממון הלכה ט סמג עשין סז טוש״ע ח״מ סי׳ שלא סעיף ט:

מז ו טוש״ע שם סעי׳ י:

רבינו חננאל (המשך)

רחב הרחבה ר׳ אמות ובמקום אחר ד׳ אמות ובאותן ב׳ אמות פתח פתוח לחנות ובה פירות והבהמה בדרך הילוכה פשטה ואכלה מאותו הפתח בלא חזרה והשן ברשות הרבי׳ בלא שינוי פטורה. **ואשכחן בתלמוד** ארץ ישר׳ רב אמ׳ עקמה צוארה ואכלה, משלמת מה שהזיקה. והתנינן מפתח החנות משלמת מה שנהנת. תיפתר בשהיה חמור טוען גדיים ובשעת עברתן פשטו צואריהן ואכלו מפתח החנות. פי׳ לפי דרכם אכלו הגדיים בלא עקימת הצואר, ועל כגון זה שנינו מה שנהנת. **איכא דאמרי מחזרת כולי עלמ׳ לא פליגי דחייב. כי פליגי במקצה מקום** מרשותו ונתן בו פירות והניחה הבהמה רשות הרבים והלכה לה אל הפירות ואכלתם. רב אמ׳ פטור כרשות הרבים הוא לפי דרכם אכלו הגדיים בלא עקימת הצואר, ועל כגון זה שנינו מה שנהנת. **איכא דאמרי מחזרת כולי עלמ׳ לא פליגי דחייב. כי פליגי במקצה מקום** מרשותו ונתן בו פירות והניחה הבהמה רשות הרבים והלכה לה אל הפירות ואכלתם. רב אמ׳ פטור כרשות הרבים הוא לפי דרכם אכלו הגדיים בלא עקימת הצואר, ועל כגון זה שנינו מה שנהנת. איכא דאמרי מחזרת כולי עלמ׳ לא פליגי דחייב. כי פליגי במקצה מקום